

Šele ob prebiranju knjige, ko spoznavamo posamezne zvrsti podeželskega gospodarstva in njegovo razvejanost, dojemamo upravičeno potrebo, da so imela kmečka gospodinjstva v preteklosti številčno izredno močne družine. To je bilo pogojeno med drugim tudi s proizvodnimi oblikami in usmeritvami kmečkih gospodarstev. Znatno del kmetijskega orodja in drugih proizvodnih sredstev za potrebe kmetij so izdelali na podeželju sami. Tudi v tem je razlog, da so bile nekdanje potrebe po delovni sili na vasi večje kot so danes. Na to nas posredno opozarjajo tudi zapiski delovnega dnevnika kmeta z Libne nad Krškimi, ki je objavljen na koncu knjige (str. 244—292). Dnevnik Planinčeve kmetije, ki obsega zapise o vremenu, opravilih in življenju na domačiji je še toliko vrednejši, ker nam ponuja neposredne primerjave med 1953. in 1977 letom. Šele ob prebiranju tega dnevnika moremo dojeti številne spremembe v načinu dela in življenja našega podeželja v zadnjem četrtstoletju.

Knjiga kmečko gospodarstvo na Slovenskem je zanimiv poskus sintetičnega prikaza vsega dosedanjega etnološkega proučevanja našega podeželja. Obenem pa je delo tudi napotilo za prihodnja podrobnejša etnografska raziskovanja kmečkih predelov. Podoba je, da bo mogoče s sistematičnim spoznavanjem Notranjske in Kočevskega pa Suhe krajine, Kozjanskega, Posavinja itd. obogatiti dosedanje znanje o podeželju, ki je podano v Makarovičevi knjigi. Proučitve navedenih in še drugih premalo znanih predelov na Slovenskem bodo povečale zbirko najrazličnejših terminov in seznam kmečkega orodja in drugih pripomočkov, ki so v zvezi z obdelovanjem zemlje in življenjem na vasi.

Knjiga je opremljena z več kot 360 skicami, s ponazorili kmečkih orodij, pripomočkov, s starimi slikami in skicami ter kartogrami. Vse ilustracije je izdelal in sestavil France Golob, konservator Slovenskega etnografskega muzeja. Skratka, knjiga Kmečko gospodarstvo na Slovenskem predstavlja pomembno delo, iz katerega bo črpala lahko tudi geografija pomembna spoznanja o podeželju, kakršno je bilo še pred nekaj desetletji.

M. Natek

**Naše okolje** — revija varstva dobrin splošnega pomena in vrednost človekovega okolja.

V letu 1979 je pred nami že četrti letnik revije Naše okolje, ki je do letošnjega leta izhajala štirikrat letno. V četrtem letniku izhajanja se je povečal obseg revije na šest števil. Od tega je bila doslej običajno ena številka dvojna. Vsaka številka »Našega okolja« ima navadno okrog 50 strani. Naklada revije je postopoma naraščala od nekaj sto izvodov v začetku na 5000 izvodov v letu 1979. To edino slovensko revijo iz tega področja izdajajo skupaj Republiški komite za varstvo okolja v sodelovanju s Svetom za proučevanje in varstvo okolja SAZU, Gospodarsko zbornico Slovenije, Skupnostjo slovenskih občin in Zvezo društev in organizacij za varstvo okolja v Sloveniji. Izdajateljski svet revije sestavljajo: dr. Marjan Tepina (predsednik), dr. Avgustin Lah (glavni urednik), Jernej Lenič, Peter Likar, Franta Komel, ing. Vlasta Uršič in dr. Igor Vrišer. Revija je na dobrem papirju, solidno oblikovana in razmeroma bogato opremljena z ilustracijami.

Revija prinaša najrazličnejše, včasih razmeroma poljudne in tudi strokovne prispevke iz najrazličnejših področij, ki se direktno ali posredno ukvarjajo s problemi okolja. Paleta člankov v »Našem okolju« je zelo široka: od povsem tehničnih prispevkov, kot so na primer najrazličnejše tehnološke možnosti izrabe sončne energije, do družbeno političnih razprav in ukrepov ob problemih v okolju. V zadnjem času je bilo v »Našem okolju« objavljenih tudi nekaj geografskih prispevkov (Plut, Špes in drugi), in to v glavnem teme, ki smo jih geografi obravnavali na posve-

tovanju o problemih okolja v Celju 1978 leta. V bodoče bi bilo koristno, da bi bilo geografskih prispevkov več. Vsekakor je v reviji »Naše okolje« dovolj zanimivega branja, čeprav pogrešamo stalnejši krog kvalitetnih sodelavcev. Poglavitna odlika člankov v reviji pa je zelo široka paleta sodelujočih strok, kar močno podčrta kompleksno naravo problemov okolja.

Milan Orožen Adamič

### Iz ostale jugoslovanske geografske književnosti

**Dušan Gavrilović, Regionalna geomorfologija.** Izdala Prirodno-matematična fakulteta kot ciklostirani učbenik. Beograd 1979, strani 258, 44 kart in skic.

Knjiga zasluži pozornost predvsem zato, ker je prva te vrste v Jugoslaviji. Geomorfologija ima od Cvičica dalje v jugoslovanski geografiji lepo tradicijo in položaj, a se je na univerzah poučevala predvsem kot obča geomorfologija. Raziskovalno pa smo jo gojili predvsem kot tematsko geomorfologijo (kvartarno, neotektonsko itd). Šele ko je geografski inštitut PMF v Beogradu uvedel regionalno geomorfologijo kot poseben predmet pri študiju geografije, je bil njegov predavatelj, dr. Dušan Gavrilović, prisiljen napisati učbenik.

V uvodu zvemo, da je Gavrilovićeva geomorfološka regionalizacija zasnovana v glavnem na tektonsko-litološki osnovi in fizično geografskih sestavinah reliefa. Slednje so pri tujih regionalnih geomorfologijah (pisec se je naslanjal marsikje predvsem na Machatscheka) zapostavljene, a jih Gavrilović podaja marsikje enakovredno genezi. Zdi se mi hvalevredno, da je relief v glavnih orisih najprej predstavljen. Tako dobimo predstavo odra, na katerem nastopa človeška družba. Možnosti, da bi napravil korak dalje in omenil še pomen tega odra za človeka, avtor ni izkoristil, najbrž iz bojazni, da bi knjiga preveč narasla.

Kritični bralec bo tu in tam pogrešal kaj več o odprtih vprašanih regionalne geomorfologije, podrobnejšo delitev jugoslovanskega ozemlja, kaj več o ledenodobni preoblikovanosti jugoslovanskega reliefa. Ni upoštevana zdaj že ne več tako mlada teorija o tektoniki plošč kot dejavnik nastajanja mladega nagubanega gorstva v Jugoslaviji in v svetu. Razmeroma malo zvemo o recentni eroziji in o recentni tektoniki pa tudi o značilnih oblikah za vlažne trope.

Bolje so predstavljeni kraški pojavi in značilnosti mezo in mikrooblik v aridnih predelih. Vkljub vsemu povedanemu pa bomo po knjigi koristno posegali kot po dopolnilnem učbeniku iz splošne geomorfologije (v Jugoslaviji trenutno predvsem D. Petroviča, 1977, in R. Lazareviča, 1975). Dobrodošla bo geografom, ki želijo dobiti boljše predstavo o reliefu tujih dežel, kot jo nam nudijo številne geografske monografije. Zakaj v teh je navadno relief najbolj pomanjkljivo obdelan od vseh pokrajinsotvornih dejavnikov.

I. Gams

**Izseljenišтво naroda i narodnosti Jugoslavije i njegove uzajamne veze s domovinom.** Zavod za migracijo i narodnosti, Zagreb 1978, 741 str.

Zgoraj omenjeni zbornik je rezultat prvega jugoslovanskega simpozija o problematiki izseljenstva jugoslovanskih narodov in narodnosti in njihove zveze z domovino. Simpozij je organiziral Zavod za migracije i narodnosti iz Zagreba ob sodelovanju izseljenskih matic, SZDL Jugoslavije, se-